КАТЕГОРІЯ «ЗБАЛАНСОВАНИЙ РОЗВИТОК», ЇЇ ЕВОЛЮЦІЯ. НАЙВАЖЛИВІШІ БАЛАНСИ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Збалансований розвиток :

- Це процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення гарантованого задоволення необхідних потреб усіх членів суспільства за умови збереження й поетапного відтворення цілісності навколишнього природного середовища, створення можливостей для рівноваги між його потенціалом і вимогами людей всіх поколінь. Формування системи сталого розвитку передбачає забезпечення пріоритетного розвитку людини в інтересах людини й власними силами людини в гармонізації з навколишнім середовищем.

- У 50-60-х рр. XX ст. розвиток пов'язували лише з економічним прогресом та зростанням економічної ефективності. На початку 70-х рр. у зв'язку з несправедливим розподілом прибутків та зі зростанням кількості бідних у країнах, що розвиваються, питання соціальної справедливості були визнані такими самими важливими, як і питання зростання економічної ефективності. Проте зростаюче споживання природних ресурсів призвело до деградації довкілля й негативно вплинуло на здоров'я людей. Щоб уникнути екологічної кризи, до концепції розвитку необхідно було включити третю мету — збереження довкілля. Вперше це питання було порушено на Конференції ООН з довкілля людини (1972, м. Стокгольм).

- Загальновизнаним є розуміння збалансованого розвитку як гармонійного поєднання економічних, соціальних та екологічних складових розвитку. Лише досягнення збалансованості між ними забезпечить можливість перейти до такого суспільного розвитку, який не виснажуватиме природні та людські ресурси, а тому матиме можливість тривати досить довго.

✔Будівництво доріг, будівель має супроводжуватися відповідним зростанням зелених насаджень — щоб не погіршувати стан довкілля.

✔Зростання виробництва зерна не повинно супроводжуватися виснаженням чи іншим погіршенням якості ґрунту.

✔Видобування корисних копалин (наприклад металевих руд, вугілля) має супроводжуватися створенням підприємств, що не залежать від цього видобутку. Таким чином, щоб після вичерпання майбутні покоління (а часто й поточні) не мали економічних проблем.

- Важливим завданням науковців є складання балансу між господарськими потребами суспільства та природними можливостями їх задоволення. Маючи такий баланс і озброївшись принципово новою безвідходною технологією, можна буде зняти антагоністичне протиріччя між суспільством і природою.
- Для цього необхідно враховувати таке: економіко-географічне положення певного регіону; мінерально-сировинний, земельний, водний, рекреаційний потенціал та його просторовий розвиток;
- соціальний (демографічна ситуація, якісна та кількісна структура населення, соціальна інфраструктура);
- економічний (сільське та водне господарство, промисловість) і природоохоронний потенціал.

Екологічна скаладова категорії «збалансованого розвитку»

З екологічної точки зору, сталий розвиток має забезпечувати цілісність біологічних і фізичних природних систем. Особливе значення має життєздатність екосистем, від яких залежить глобальна стабільність всієї біосфери. Деградація природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища і втрата біологічного розмаїття скорочують здатність екологічних систем до самовідновлення.

Найважливіші баланси у сфері природокористування

- **Природокористування** - сфера виробничої та наукової діяльності, вся сукупність засобів, які застосовує суспільство задля комплексного вивчення, освоєння, використання, відновлення, поліпшення й охорони природного середовища та природних ресурсів з метою розвитку продуктивних сил, забезпечення сприятливих умов життєдіяльності людини. Сукупність усіх впливів людства на природу, яка включає заходи з її освоєння, перетворення і охорони.

Галузеві види природокористування

Землекористування

Водокористування

Лісокористування

Використання мінеральних ресурсів

Регіональне природокористування

Принципи раціонального природокористування

✔*«Нульовий рівень» споживання природних ресурсів.*

✔*Відповідності антропогенного навантаження природно-ресурсному потенціалові регіону*

✔*Збереження просторової цілісності природних систем у процесі їх господарського використання*

✔*Збереження природно обумовленого кругообігу речовин у процесі антропогенної діяльності*

✔*Погодження виробничого і природного ритмів*

✔*Пріоритетність екологічної оптимальності на довгострокову перспективу під час визначення економічної ефективності поточного природокористування*

- Що таке збалансований розвиток?

✔*процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення гарантованого задоволення необхідних потреб усіх членів суспільства за умови збереження й поетапного відтворення цілісності навколишнього природного Середовища*

- Що таке природокористування?

✔*сфера виробничої та наукової діяльності, вся сукупність засобів, які застосовує суспільство задля комплексного вивчення, освоєння, використання, відновлення, поліпшення й охорони природного середовища та природних ресурсів*

•Галузеві види природокористування:

✔**Землекористування**

✔**Водокористування**

✔**Лісокористування**

✔Використання мінеральних ресурсів

✔**Регіональне природокористування**